

HIRMUTAV EUROREFORM: vanemad ei söanda kuulmispuudega lapsi koju võtta

Kurdid lapsed kahe kodu vahel

*Kas on parem arendada kurti mudilast heas hool-
dusasutuses või koolitada välja tema vanemad, et
laps võiks elada kodus? Tartu kurtide laste keskuses
kavandatavad muudatused sünnitavad vanemais
paanikat.*

ANU JÕESAAR

Tartu

Tartus, koduse Tähtvere villa ustel ripuvad sildid UKS ja raamaturiu-
litel RAAMAT. Kui seinal on pilt,
on sellelgi vastav nimesilt juures.

Tartu Kuulmis- ja Kõnehälvete-
ga Laste Keskuses ei ole viipekeel
põhiline suhtluskeel. Surdopeda-
googid ja logopeedid õpetavad kurti
last eesti keeles rääkima. Sildid on
selleks, et esialgu sõna pildikuju
meelde jääks.

Kurtide laste rühmast ei kosta
lasteaiale tavalist vadinat ja hõi-
keid. Kuid võõra sisse astudes lähe-
vad lapsed elevile ja tahavad suhel-
da. Mihhail sikutab külalist varru-
kast ja näitab värviraamatu lehe-
külge, kuhu ta on kirjutanud MIH-
HAIL. See olen mina, osutab ta ni-
mele ja endale – tutvus ongi sõlmi-
tud.

Selle maja sisseharjunud elu-
rütm võib aga peagi muutuda. Tar-
tu Kuulmis- ja Kõnehälvetega Las-
te Keskuse juhataja Anne Õun üt-
les, et sotsiaalministeerium on
seadnud ta fakti ette: teiseks kvar-
taliks saab asutus raha ainult sel
juhul, kui lapsed hakkavad käima
keskusesse kodust kahe nädala
kaupa, pool personali aga koonda-
takse. Koos lapsega viibiks kesku-
ses ka tema vanem, keda õpetatakse
oma kuulmispuudega last kodus
arendama.

Sotsiaalministeerium ja Tartu
abilinnapea väitsid, et nii karmi
korraldust pole nad andnud – küll
aga tuleb poole aasta jooksul välja
töötada keskuse tegutsemise uued
põhimõtted.

Praegu käib keskuses ligi poolsa-
da last, kellest üks rühmatäis on
raskete kõnehälvetega. Kuulmis-
hälvikutest suunatakse siia kurdid
ja peaaegu kurdid lapsed alates kol-
mandast eluaastast. Tihti on neil
kurtusele lisaks ka teisi puudeid.
Lapsed tuuakse Tartusse kokku
seitsmest linnast ja 19 vallast.

Laps jääb perele võõraks

Juhataja Anne Õuna selgitusel ra-
jati Taara puisteel asuv keskus
1986. aastal, et valmistada koolieeli-
kuid ette Hiie tänava kuulumislan-
gusega laste kooliks. Ehkki enamik
kurtidest lastest olid vanemad
olemas, vormistati asutus lasteko-
duks, sest siia sobis lastekodudele
ette nähtud personalikoosseis.

Möödunud suvel nimetati laste-
kodu kuulmis- ja kõnehälvetega
laste keskuseks. Õuna hinnangul
polnud see reorganiseerimine, vaid
nime vastavusse viimine sisuga.
Sotsiaalministeerium aga peab ni-
memuutust ümberkujunduste algu-
seks. Ministeeriumi hinnangul ei
saa rehabilitatsiooniasutus töötada
nagu lastekodu. Asekantsler Valde-
ko Paavel ootab linna, ülikooli ja
keskuse töörühmalt poolaasta lõ-
puks ettepanekuid selle muutmi-
seks.

"Lapse õigus on elada kodus ja
vanema kohus on oma last kasva-
tada," rääkis ministeeriumi pea-
spetsialist Eha Leppik. "Kui laps
on pikalt kodust ära, jäävad pere,
ema-isa ja kodu talle võõraks. Ta-
hame välja töötada lapsesõbraliku
rehabilitatsioonisüsteemi, kus
saaksid abi nii lapsed kui vane-
mad. Selle maja spetsialistid nõus-
taksid ka asutust, kuhu laps läheb
oma kodukohas."

Leppik lisas, et osa, majas väga
pikalt elanud lapsi läks riigile
maksma üle 5000 krooni kuus.
Üheski teises lasteasutuses ega tur-
vakodus pole lapse ülalpidamine
nii kallis.

Emad kardavad töö kaotada

Tartu abilinnapea Aleks Lenzner
kinnitas, et asi pole rahas, vaid
keskuse tööpõhimõttes. Lenzner üt-
les, et uus sotsiaalse rehabilitat-
siooni süsteem peaks siduma lapsi
rohkem kuuljate maailmaga. Me-
ditsiini poolelt tuleks paremini ka-
sutada ülikooli kliinikumi, eeskätt
kõrvaarst professor Mart Kulli kol-
lektiivi teadmisi. Lenzner lisas, et
ümberkorraldused ootavad ees ka
mitut teist Tartu rehabilitatsioo-
niasutust.

Vanemate seas tekitavad aga
kuuldused laste kojusaatmisest
paanikat. Keskus küsis kirjalikult
nende arvamust ümberkorralduste
kohta. Paarkümmend esimesena
saabunud vastust olid kõik kodus
õpetamise vastu.

Vanemad avaldasid arvamust, et
isegi pärast väljaõpet ei ole nad või-
melised ise last vajalikul tasemel
arendama. Enamik lisas, et kodu-
õpe ja kursustel viibimine on ma-
janduslikult mõeldamatu.

"Pidin infarkti saama," lausus
9-aastase Tiina ema Silvia Treier.
Arstid tegid alles möödunud sügi-
sel kindlaks, et Tiina vaikimine po-

Kõrvaklappidest oma häält kuulda on Monikale suur lust. Päris esimeses tunnis on see sama rabav elamus kui esmakordselt elus peeglisse vaadata.

ANU JÕESAAR

le tingitud kõnehäirest, vaid tüd-
ruk ei kuule. Väheste ajaga on laps
keskuses kõvasti edenenud ja saab
septembris alustada kooliteed.
"Siin on lapsele avanenud täiesti
teine maailm. Personal on viimase
peal," kiitis ema.

Taara puisteel kooliküpsaks
kasvanud Martini ema Marika Mä-
gi on samuti reformi vastu. "Vane-
mal peab olema võimalus valida,
kas paneb lapse lasteaeda või kas-
vatab kodus." Marika Mägi ütles,
et temal üksikemana niisugust või-
malust ei ole. Kuni ta kaks nädalat

keskuses lapse arendamist õpib,
kaotab ta töökoha.

Ilus euroopalik idee

Keskuse juhataja Anne Õuna sõnul
on sotsiaalministeeriumi idee ilus
ja euroopalik. Kui aga töötada koos
pidevat hoolt ja õpetust nõudvate
lastega, paistab hoopis nukram
pilt. Välismaal avastatakse lapse
kurtus juba imikueas või isegi
emaihus ning alustatakse rehabili-
tatsiooni esimestel eluaastatel.
Meil aga on võimalik, et kurt laps

elab kõnehäire diagnoosiga 9-aas-
taseks. Küllalt palju kurte lapsi on
pärit asotsiaalsetest peredest, mõn-
da kasvatavad vanavanemad.
Üheksal lapsel on mõlemad vane-
mad kurdid. Valdades pole aga sot-
siaaltöötajaid ja teisi spetsialiste,
kes võiksid kodu toetada.

"Kulutades kurtidele mudilaste-
le rohkem raha, hoiame palju kok-
ku tuleviku sotsiaaltoetusi, abira-
hasid ning väldime paljusid proble-
eme, mis võivad tekkida töötute
ja väheharitud kurtidega," usub
keskuse juhataja.